

Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar Satler

Preobjede

Preobjede so trajnice z zanimivo oblikovanimi cvetovi in bleščeče zelenimi listi. Spadajo v družino zlatičevk, *Ranunculaceae*, cvetijo pa v sredini in na koncu poletja.

Posebno lepe so vrste z modrimi cvetovi, ki so posajene v skupini ene izmed lepših modro cvetočih trajnic poznega poletja. Cvetovi so lahko tudi beli, rumeni ter različni odtenki modrih in vijoličnih barv.

So dolgoživeče trajnice, ki za lepo rast ne potrebujejo posebne oskrbe. Poznamo veliko vrst, ki so po naravi razširjene tako v Evropi kakor tudi v Aziji in na Japonskem. V naravi rastejo v gozdovih, na obronkih gozdov in na travnikih. Njihovi cvetovi so čeladaste oblike, kar jim daje poseben čar. Vsi deli rastlin, posebej pa korenike, so strupeni, zaradi tega moramo paziti, da z njimi zlasti otroci nimajo opravka.

Preobjede so čudovite v svežih poznopoletnih šopkih, nekatere lahko tudi posušimo.

Kako in kje rastejo

Preobjede imajo vlaknaste korenike in pokončna stebila, na koncu katerih se, različno od vrste, poleti odpirajo čeladasti cvetovi. Po rasti in obliki nekoliko spominjajo na ostrožnike (*Delphinium*).

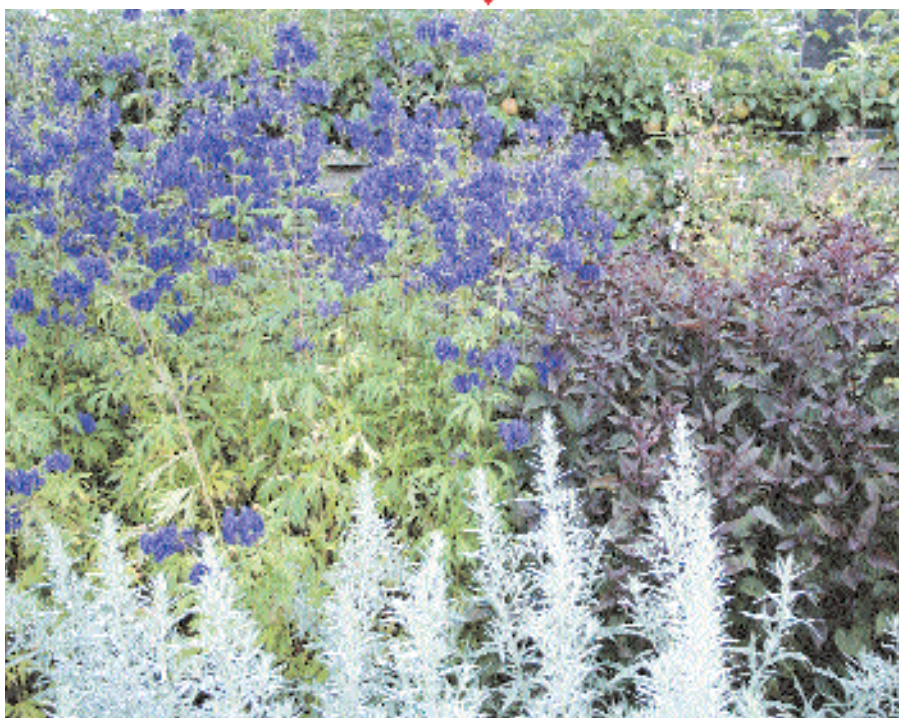
Kam jih sadimo

Preobjede sadimo na sončna ali polsenčna mesta. Na soncu jih sadimo na vrtno gredo, kjer so tla bogata s hranili in je prst stalno nekoliko vlažna. Na žgočem soncu in peščenih tleh ne bodo lepo uspevale, saj so preobjede trajnice s hladnejših področij. V polsenči bodo lepo uspevale v družbi visokih dreves. Po sajenju dolgo časa lepo uspevajo na istem mestu in ne marajo presajanja. Spomladi že zelo zgodaj odženejo. Sadimo jih 30–45 cm narazen, odvisno od vrste oziroma sorte.

Preobjede na gredi pozno poleti v popoldanskem soncu. V ozadju dresen z rdečimi cvetovi, *Persicaria amplexicaule* 'Speciosa'.

Aconitum carmichaelii 'Arendsii' – ena izmed lepših sort preobjed, ki se odlikuje po bleščeče zelenih listih in žametno modro vijoličnih cvetovih. Sorto uporabljamo tudi za rezano cvetje.

Modri cvetovi preobjede se lepo dopolnjujejo s srebrnimi listi okrasnega pelina, *Artemisia ludoviciana*, in rdečimi listi konjske grive, *Eupatorium* 'Chocolate'.

Trajnice
Strgar

Suhadolčanova 6
1231 Ljubljana Črnuča
Slovenija
Tel: (01) 561 20 89
<http://www.trajnice-strgar.si>
Trajnice pošiljamo tudi po pošti.

Oskrba

Pri oskrbi bodimo pazljivi predvsem na to, da so tla, v katerih so preobjede posajene, stalno nekoliko vlažna in da se ne izsušijo. Priporočljiva je uporaba zastirke, saj tako zadržujemo vlago v tleh. Določene sorte zrastejo visoko in te potrebujejo oporo. To namestimo že spomladi, ko je šop visok šele okoli 50 cm. Pozno spomladi jih lahko tudi nekoliko skrajšamo. S tem dosežemo, da bo njihova končna višina nekoliko nižja in ne bodo potrebovali opore. Za lepšo rast v naslednji sezoni je priporočljivo, da po cvetenju odstranimo posušene cvetove, preden seme dozori. Na ta način rastlina ne bo izgubljala energije, ki je potrebna za lepo in zdravo rast. So prezimno trdne trajnice, ki ne potrebujejo posebne zimske zaščite, in so relativno zdrave rastline. Nekoliko so občutljive le na preveliko mokroto v tleh. Korenike lahko zlasti pozimi zgnijejo, če so preobjede posajene v težka, ilovnata tla.

▲ *Aconitum napellus* 'Albus', navadna preobjeda, je poleti cvetoča preobjeda z belimi cvetovi. Zraste do 100 cm.

Kombinacije

Listi preobjed spomladi zgodaj odženejo, zato pridejo čebulnice, posajene okoli njih, posebno lepo do izraza. Na polsenčnih legah jih sadimo v družbo vrtnih kresnic, *Astilbe*. Z njimi pridejo posebno lepo do izraza ravno poleti cvetoče sorte, jeseni cvetoče sorte pa so lepe v družbi japonskih anemon, *Anemone japonica*, svetilk, *Cimicifuga*, in z najrazličnejšimi sortami višjerastočih praproti. Na sončne grede jih sadimo v družbo grozdastih plamenk, *Phlox paniculata*, rudbekij, *Rudbeckia*, hermelik, *Sedum telephium*, *Sedum spectabile*, gaver, *Gaura lindheimeri*, in z najrazličnejšimi okrasnimi travami, kot so proso, *Panicum virgatum*, kitajski trstikovce, *Miscanthus sinensis*, japonska perjanka, *Pennisetum alopecuroides* in druge.

Spoznajmo nekatere vrste oziroma sorte

Aconitum x cammarum 'Bicolor', syn. *A. bicolor* – križanec med vrstama *A. napellus* in *A. variegatum*. Ima nekoliko razvejana stebila, cveteti začne že poleti, ju-

▲ Preobjeda na modri gredi se lepo dopolnjuje z ostalimi rastlinami.

lija, in cveti do oktobra. Cvetovi pri sorti 'Bicolor', ki je posebej cenjena, so dvo-barvni; modri in beli. Zraste do 120 cm. *Aconitum carmichaelii* 'Arendsii' – ena izmed lepših sort preobjed, ki se odlikuje po bleščeče zelenih listih in žametno modro vijoličnih cvetovih. Lep je od pomladi, ko zgodaj odžene, do pozne jeseni. Cveteti začne avgusta in cveti vse do oktobra. Prav to sorto uporabljamo za rezano cvetje. Zraste do 90 cm.

Aconitum napellus 'Albus', navadna preobjeda – ta vrsta preobjede je omenjena že v starih knjigah, saj so jih gojili že od 16. stoletja dalje. V davnini so preobjedo uporabljali predvsem zaradi njene toksičnosti – z izvlečki so zastrupljali zapornike, za bitke pa uporabljali strupene puščice. Je poleti cvetoča preobjeda z belimi cvetovi. Zraste do 100 cm.

Preobjede so zanimive trajnice, ki bi jih kljub njihovi toksičnosti lahko več sadili v vrtove, saj si zaradi svoje lepote in trpežnosti v njih zaslužijo pravo mesto.

Praktični nasveti – avgust

– Avgusta je čas za delitev bradatih perunik – priporočljivo jih je deliti na vsake tri do štiri leta. Za delitev izberemo predvsem zdrave in robustne šope z zdravimi koreniki. Te izkopljemo, očistimo morebitne posušene liste in stebila ter liste prikrajšamo na 15 cm. Porežemo tudi poškodovane korenine. Posadimo jih plitvo na sončno mesto v dobro odcedna tla.

– Avgusta delimo in presajamo tudi potonike ter telohe.

– Poletje je idealen čas, da nekoliko razmislimo, kaj bomo sadili jeseni. Septembra je namreč idealen čas za sajenje trajnic. Poletna vročina že nekoliko pojenja, tla so topla, hkrati pa je minila nevarnost suše. Poleg tega so trajnice ob tem času v polnem razcvetu in razrastu. Tako se bodo do zime dobro uko-

reninile brez posebnega zalivanja in oskrbe ter spomladi že bujno odgnale.

– Sproti odstranjujemo odcvetele cvetove nekaterim trajnicam, kot so grozdaste plamenke, *Phlox paniculata*, ameriški slamnik, *Echinacea purpurea*, in druge.

– Še vedno po potrebi zalivamo trajnice na vrtni gredi, odvisno od vremena.